Pismo uredniku
Letter to the Editor

PubMed prepoznaje hrvatski!

PubMed recognizes Croatian!

Poštovani gospodine uredniče,

Najpoznatija i najpopularnija bibliografska baza podataka na području medicine nedvojbeno je Medline, koju stvara National Library of Medicine (Bethesda, SAD). Medline sabire radove iz više od 4.800 časopisa koji izlaze u više od 70 zemalja.[1] Trenutačno je u toj bazi zastupljeno 9 hrvatskih časopisa (Acta dermatovenerologica Croatica, Acta medica Croatica, Acta pharmaceutica, Arhiv za higijenu rada i toksikologiju, Collegium antropologicum, Croatian medical journal, Liječnički vjesnik, Psychiatria Danubina i Reumatizam). Medline je javno i besplatno dostupan u sustavu Entrez, koji osigurava pretraživanje i pristup cijelome nizu integriranih baza podataka NCBI-ja (od engl. National Center for Biotechnology Information). Pod imenom PubMed (www.pubmed.gov) okupljeno je više od 16 milijuna referencija objavljenih od 1950. godine do danas. Baza se može pretraživati na različite načine, a sadržava i poveznice prema drugim bazama u sustavu Entrez, otvorenome arhivu cjelovitih tekstova PubMed Central (http://www.pubmedcentral.gov), velikome broju javnodostupnih medicinskih časopisa, izvorima informacija namijenjenih javnosti (http://medlineplus.gov) itd. Najbolja ilustracija korištenosti servisa PubMed broj je od 70,100.000 pretraživanja u rujnu 2005. godine.[2] Potrebno je spomenuti da su u sustavu Entrez, odnosno u bazi podataka Nucleotides dostupne i probrane informacije objavljene u hrvatskim časopisima Periodicum Biologorum i Natura Croatica.

Liječnički vjesnik zastupljen je u PubMedu s ukupno 5.360 referencija. Ta brojka uključuje sve radove objavljene od 1950. godine nadalje, preciznije od broja 2 iz godišta 72. Neposredni povod ovoj analizi jedna je od novih mogućnosti pretraživanja koju je PubMed ponudio svojim korisnicima polovicom ožujka 2006. Prema našemu saznanju, to je prva međunarodna bibliografska baza podataka s područja medicine koja omogućuje izravno i jednostavno pretraživanje radova po jeziku na kojem su napisani i objavljeni (uz uporabu sustava »limits«). Tako i na hrvatskome jeziku! Na ovome mjestu prisjećamo se 1991. godine i pisma koje je skupina nastavnika s Medicinskoga fakulteta u Zagrebu uputila ravnatelju National Library of Medicine sa zamolbom da se razmotri uvođenje oznake za hrvatski jezik. Dogodilo se to tek 2003. godine kad je američka Library of Congress unijela izmjene u dotadašnje oznake za jezike. Tako je stara oznaka SCR za srpskohrvatski jezik (latinično pismo) postala nova oznaka za hrvatski jezik, dok je stara oznaka SCC za srpskohrvatski jezik (ćirilično pismo) postala nova oznaka za srpski jezik. Uvedene su i oznake BOS za bosanski, odnosno SLV za slovenski jezik. Oznaka za hrvatski jezik nije, dakle, postala jednoznačna i intuitivna. Ono što, međutim, jest postalo vidljivo i jasno naziv je jezika »Croatian« u prikazu svakoga bibliografskoga zapisa koji je objavljen na hrvatskome jeziku i u gore spomenutoj mogućnosti pretraživanja po jeziku na kojem su radovi napisani. PubMed pruža mogućnost pretraživanja po 47 različitih jezika.

Kad smo 23. ožujka 2006. cijeli PubMed pretražili s pomoću imena jezika (Croatian), dobili smo ukupno 17.283 referencije. Najstariji članak s oznakom »Croatian« odnosi se na jedan članak objavljen u Medicinskome arhivu (Sarajevo) 1963. godine. Analiza nam nije pomogla otkriti kriterije po kojima je člancima pridjeljivano ime jezika na kojem su objavljeni. Tražeći odgovor na to pitanje, otkrili smo napomenu u NLM Technical Notes iz studenoga 2003. godine po kojoj se »ispravna dodjela jezične oznake (Croatian – scr, odnosno Serbian – scc) može provesti samo na razini pojedinoga članka (a ne časopisa) te da Knjižnica u ovome trenutku nema mogućnosti to provesti na više od 7.000 bibliografskih zapisa«.[3]

Tablica 1. *Raspodjela članaka iz Liječničkog vjesnika po jezicima*
Table 1. *Articles published in Liječnički vjesnik by the language code in PubMed*

Jezik Language	hrvatski Croatian	nije određeno Undetermined	srpski Serbian	engleski English	poljski Polish	slovački Slovak	ruski Russian	češki Czech	njemački German
Ukupno Totals	4062	925	306	27	21	11	4	2	2

Kako je to u konačnici izvedeno, vidljivo je na primjeru članaka objavljenih u »Liječničkome vjesniku« koji je tom korpusu na hrvatskome objavljene literature najviše pridonio (4062 rada, odnosno 23%). Rezultati analize prikazani su na tablici 1.

Članci objavljeni od 1950. do 1964. godine (god. 86, br. 9) nose oznaku »undetermined language«. Članci objavljeni od god. 86, br. 10 (1964.) do god. 90, br. 1 (1968.) nose oznaku »Serbian«. Članci objavljeni od god. 90, br. 2 (1968.) dalje, imaju u pravilu jezičnu oznaku »Croatian«. Uz neke greške (poljski, slovački, češki itd.)!

Analiza je, također, pokazala da je oznaka »hrvatski« pridijeljena velikom broju članaka objavljenih u časopisima koji nisu izlazili u Hrvatskoj (primjerice, Godišen zbornik na Medicinskiot fakultet vo Skopje, Zobozdravstveni vestnik, Stomatološki glasnik Srbije itd.) niti su im autori bili vezani uz hrvatske ustanove. To se isto, nažalost, može reći i za časopise koji su izlazili u Hrvatskoj (primjerice, Radovi Medicinskog fakulteta u Zagrebu, više od 300 radova objavljenih u Liječničkome vjesniku, dio radova Acta Stomatologica Croatica itd.) i članke hrvatskih autora kojima je pridijeljena oznaka drugih jezika.

Iako se te greške očituju i za radove/časopise objavljene nakon državnoga i jezičnoga osamostaljenja, prepoznavanje hrvatskoga jezika u bazi podataka Medline čini nam se ipak važnim korakom u stjecanju međunarodnoga jezičnoga identiteta. Usprkos činjenici da se najveći broj relevantnih medicinskih informacija objavljuje na engleskome jeziku!

Marijan Šember, prof.
doc. dr. sc. Jelka Petrak
Medicinski fakultet u Zagrebu
Središnja medicinska knjižnica

LITERATURA

1. *National Center for Biotechnology Information*. PubMed overview [last updated December 29, 2005; pristupljeno 28. ožujka 2006]. Dostupno na url: http://www.ncbi.nlm.nih.gov/entrez/query/static/overview.html
2. *National Center for Biotechnology Information*. Databases and tools. PubMed searches [Revised: November 8, 2005; pristupljeno 28. ožujka 2006]. Dostupno na url: http://www.ncbi.nlm.nih.gov/About/tools/restable_stat_pubmed.html
3. *National Library of Medicine*. MEDLINE® Language Definitions Change to Croatian and Serbian. NLM Technical Bulletin. 2003 Sept [pristupljeno 28. ožujka 2006.];334. Dostupno na url: http://www.nlm.nih.gov/pubs/techbull/so03/so03_technote.html#lang_codes

LAPAROSKOPSKA KOLOREKTALNA KIRURGIJA

LAPAROSCOPIC COLORECTAL SURGERY

Poštovani gospodine glavni uredniče!

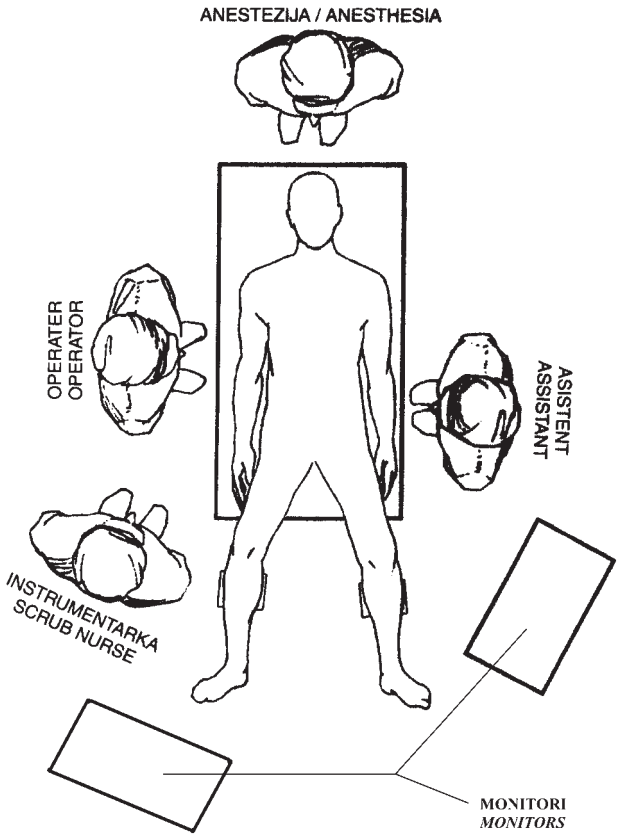
S velikim sam zanimanjem pročitao članak kolege Mate Štegre i sur.: Laparoskopska kolorektalna kirurgija,[1] kao što sam pratio i njihovo izlaganje na kongresu endoskopske kirurgije u Šibeniku, 2004. godine,[2] gdje je bio prikazan isti broj bolesnika.

Držim da je neke detalje iz spomenutog članka potrebno dodatno razjasniti, osobito radi kolega koji se spremaju početi ili su neposredno započeli s izvođenjem ovih operacija.

Tako je na slici 1. spomenutog članka prikazan položaj bolesnika i članova operacijskog tima koji se razlikuje od uobičajenog rasporeda, a kojim se koristimo kod izvođenja ovakvih operacija i u svojoj kirurškoj klinici. Naime, s obzirom na to da se obično radi tek s 4 troakara, nepotreban je drugi asistent, makar u većem dijelu operacije. Instrumentarka bi trebala stajati bliže operateru, s njegove desne strane. Tako je lakše dodavati instrumente izravno operateru i sudjelovati u njihovoj izmjeni. Također, lakše je raditi s dva monitora, kako bi asistent s lijeve strane bolesnika lakše mogao pratiti tijek operacije i u njoj sudjelovati (slika 1.). Drugi asistent je koristan pri izvođenju otvorenog dijela operacije, a nužan je za transanalno uvođenje cirkularnog samošivača.

Na slici 2. prikazan je raspored troakara koji je drugačije opisan u tekstu, odnosno položaj troakara i ucrtano mjesto incizije za odstranjivanje preparata su krivi. Prvi troakar za laparoskop trebalo bi postaviti u medijanoj crti, oko 4 poprečna prsta iznad pupka. Drugi, obično radni troakar, postavlja se u desnoj medioklavikularnoj crti ili malo lateralnije, nisko u donjem dijelu trbuha. Treći troakar postavlja se u lijevoj medioklavikularnoj crti ili malo lateralnije, nešto iznad visine pupka. Naposljetku, četvrti troakar postavlja se u medijanoj crti, neposredno suprapubično, a na tom mjestu se, nakon incizije, preparat i odstranjuje (slika 2.). Navedeni raspored troakara omogućuje operiranje s dvije ruke, a također je osiguran i položaj instrumenata u odnosu na laparoskop u »obliku dijamanta«, kako se to i inače preporučuje u endoskopskoj kirurgiji. Osobito je važno uočiti grešku na slici, gdje se vidi da je mjesto incizije nacrtano u području desnoga medioklavikularnog troakara. Kroz tako postavljenu inciziju bilo bi znatno teže izvući preparat, a resekcijska linija bi kod resekcije rektosigmoida bila preblizu tumoru. Tako bi radikalitet zahvata bio manji, kao što bi i krvna opskrba preostalog dijela debelog crijeva bila lošija.

Nadalje, u tekstu je navedeno da je »resecirani dio crijeva odstranjen kroz poprečnu suprapubičnu inciziju duljine 40 mm (na mjestu prethodne incizije za radni troakar)«. Kako

Slika 1. *Raspored u operacijskoj dvorani.*
Figure 1. *Operating room setup*